

**Euroopa Liit
Ühtekuuluvusfond**

Eesti tuleviku heaks

**MTÜ Jägala Jõe Hüvanguks
Vana-Veski (Puiatu) paisu kujundamine kalapääsuks
Projekti SFOS kood 2.1.1001.14-0083**

Ihtüoloogiline ekspertarvamus

Koostas: Martin Kesler

2015. a

Kalapääsu lühikirjeldus

Vana-Veski kalapääs asub Jägala jõel, Sae paisust 18 km ülesvoolu Järva maakonnas.

Algselt oli kavas rajada kolm paisust allavoolu kolm põhjapaisu ning vee kukkumine nende vahel jära jaotada. Piirkonna geoloogiliste iseärasuste tõttu otsustati sellest plaanist loobuda ning olemas olev pais ümber kujundada üheks tehiskärestikuks. Valminud tehiskärestik on ca 18 m pikk, ning sõltuvalt vooluhulgast 6-10 m lai. Lang on 0,8 m e. 4,5 %. Pääsu alumine kiht koosneb kivi ja savi ning sellele on paigutatud geotekstiil. Tekstiilile on rajatud maakividest (läbimõõduga 300-7000 mm) looduslikust ümarkruusast nn tehiskärestik.

Hinnang rajatud kalapääsule

Läbiviidud ehitustööde üldine kvaliteet on hea ning tööde teostamisel on järgitud muudatustega projektlahendust. Tehiskärestik õnnestus rajada 18 pikkune ning paisutuskõrgust ca 20 cm vähendada. Seetõttu kujunes kärestik plaanitud laugemaks. Sellest tulenevalt on voolukiirused kärestikul veidi väiksemad ning kalade rändetingimused soodsamad. Kärestiku alumine osas kujunes lang veidi suuremaks kui ülemises osas, kuid see erinevus on väike ning kalade rändetingimused on sellegipoolest tagatud (vt fotod). Objekti küllastati 29.09.2015, siis oli tehiskärestik oli valminud ja silla ehitus pooleli.

Visuaalsel hinnangul on kalapääs probleemideta läbitav kõigile Jägala jões elutsevatele kalaliikidele. Mitmele voolulembelisele liigile (forelli ja harjuse noorjärgud, võldas, trulling ja ojasilm) sobib kalapääs ka sigimis- ja elupaigaks.

Kalapääs on ühtlasi ka nn peavooluks ja ning kalapääsu leidmine kaladele probleemiks ei ole. Lisaks on pääs on kujundatud loodusliku kärestiku sarnaseks ning kaladel ei tohiks pääsu läbimisel ka motivatsiooniprobleemi olla.

Pääsu pikaajalise toimimise tagamiseks tuleb vajadusel pääsu kogunenud risust puhastada ning vältida tuleks risuummistuste teket.

Kokkuvõtteks

Hüdraulilised tingimused Vana-Veski tehiskärestikul on Jägala jõe kalastiku elutingimuste suhtes sobivad ning pääs võimaldab kaladel vabalt mõlemasuunaliselt liikuda. Jägala jõe keskjooksu ökoloogiline seisund on (paisutuste tõttu) kesine, kuid Vana-Veski kalapääs loob eelduse Jägala jõe keskjooksu hea seisundi saavutamiseks.

Fotod

